

لطفاً درباره نقش تبلیغات و اهمیت آن به ویژه در دوران معاصر توضیحاتی بفرمایید.

■ مسئله تبلیغات یعنی رساندن پیام اسلام به جهانیان، مخصوصاً در این مقطع از زمان نقش مؤثر داشته و در واقع یک ضرورت است. اساساً اسلام امت اسلامی را به عنوان حامل رسالت الهی معرفی کرده است. «و کذالک جعلناکم امة وسطاً لتکونوا شهداء علی الناس».

اسلام، مسلمانان را مردمانی با مسئولیت می‌داند. یعنی احساس مسئولیت لازمه ایمان و اسلام آحاد مسلمانان است. منتهی هرکس در همان شعاع نفوذی خود باید دارای مسئولیت باشد. حدیث شریف «من اصبح ولم یهتم به امور المسلمین فلیس منهم» به همین نکته اشاره دارد. زیرا استفاد از این حدیث این است که هر انسانی که روزانه سر از خواب برمی‌دارد، اولین چیزی که در خاطره او خطور می‌کند مسایل اسلامی و مسایل جامعه است. یعنی قبل از هر چیز به جامعه فکر می‌کند. لذا یک مسلمان نمی‌تواند در مسایل سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، نظامی و در تمام زمینه‌ها که بعد اجتماعی دارد بی تفاوت باشد. با توجه به محتوای این حدیث، معلوم می‌شود که این احساس مسئولیت است که مسلمانان را وادار می‌کند تا به سوی یک پیش جهانی و سیاسی حرکت کنند.

اساساً یک مسلمان با این احساس، یک فرد سیاسی - اجتماعی بار می‌آید و اینکه گفته‌اند: دین از سیاست جدا نیست، باید گفت: سیاست نه تنها جدای از دین است، بلکه پایه و اساس آن است. یک مسلمان نمی‌تواند نسبت به جریان‌هایی که در جامعه بوجود می‌آید بی تفاوت باشد. لذا مسئله حامل رسالت بودن و احساس مسئولیت از وظایف اولیه مسلمانان به شمار می‌رود و در تمام جنبشها حکومتی سیاسی که اصالت دارد، آحاد مسلمانان شرکت فعال و حضور بالفعل دارند.

تا قبل از پیروزی انقلاب و قبل از قیام مقدس امام خمینی(ره)، دین اسلام، شریعت اسلام، امت اسلامی و مسلمانان در نظر دانشمندان و محققان و کسانی که راجع به ادیان و پیروان ادیان از دید جغرافیایی می‌نگریستند، نظرشان نسبت به اسلام و مسلمانان تغییر کرد. یعنی دیدند که مسئله اسلام و مسلمان بودن با مسئله مسیحیت و مسیحی بودن، یهودیت و یهودی بودن و... تفاوت کلی دارد. یعنی در مسیحیت، یهودیت و... یکسری عقایدی وجود دارد که هیچ‌گونه تأثیری در زندگی عملی پیروان این ادیان ندارد. اما اسلام به تمام شئون زندگی انسان، اعم از فردی و اجتماعی توجه خاص داشته و عقاید و اصول آن در تمام زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مسلمانان تأثیر به سزایی دارد. به طوری که در تمام ابعاد زندگی بشر سیطره داشته و همین مسئله احساس و شعور دینی است که مسلمانان و آیین اسلام را از دیگر پیروان مذاهب و آیینها جدا ساخته است.

به عنوان مثال دو حرکت انقلابی و سیاسی که تحولی از دین در جهان ایجاد کرد را با هم مقایسه می‌کنیم: یکی حرکت گاندی در شبه قاره هند بود که با استعمار فرانسه و انگلستان مقابله کرد. او انقلاب نمود و ملتش را از زیر یوغ استعمار رها نمود و کمر استعمار را شکست. به طوری که این حرکت در تمام دنیا تأثیر گذاشت. اما این نهضت، مردم دنیا را متوجه آیین بودایی نکرد و صرفاً یک حرکت و انقلابی سیاسی بود؛ زیرا مسئله حرکت گاندی هیچ ارتباطی با عقیده و آیین دینی او نداشت.

اما حرکتی را که امام خمینی(ره) در ایران انجام داد، یک تحول عظیم جهانی بوجود آورد و مسیر تاریخ را در دنیا

تغییر داد. به طوری که می‌بینیم این انقلاب دنیا را متوجه اسلام، شریعت و تعالیم اسلامی نموده است. تمام دنیا این حرکت را ناشی از شریعت و آیین اسلام می‌داند و انقلاب را یک انقلاب دینی، یعنی سیاسی که از این برخاسته باشد تلقی می‌کند و این حرکت برای تمام استعمارگرانی که مستضعفان را به یوغ مذلت کشیده بودند، یک تهدید جدی بود. رکت گاندی باعث ترس جهانیان نشد، بلکه تنها دست استعمارگران را از شبه قاره هند کوتاه کرد. ولی انقلابی که در کشور ایران به وقوع پیوست به لحاظ اینکه یک حرکت سیاسی - دینی بود، تمام ابرقدرتهای جهان، بخصوص آمریکا را به وحشت انداخت. اینقدرت نظامی نیست که ابرقدرتها را به وحشت انداخته است، بلکه تنها چیزی که دنیا را تکان داده و پشت ابرقدرتها را می‌لرزاند همان جنبه سیاسی - دینی این حرکت است. حرکتی که در ایران ایجاد شده برای تمام دنیا پیام دارد و این پیام در دو کلمه خلاصه می‌شود: یکی اینکه تمام افراد و آحاد انسانی حق انتخاب دارند و مستکبرین جهان حق ندارند این انتخاب را از آنان بگسبند. و مسئله دوم، عدالت اجتماعی است که باید در جهان پیاده شود. پیام اسلام این است که: ای مستکبران، شما حق استعمار مستضعفان را ندارید و همین پیام اسلام است که دنیا را به وحشت انداخته است. لذا مسئله تبلیغ یک امر ضروری است. امروز که تمام رسانه‌ها آمریکا بسیج شده‌اند تا چهره اسلام را بدنام کننده یکی از واجب‌ترین و ضروری‌ترین وظیفه ما این است که چهره اصیل و واقعی اسلام و پیام حقیقی آن را با کمال پاک و امانت و اخلاص به دنیا نشان دهیم.

اما: خلاص به دنیا نشان دهیم.

لذا موقعیت تبلیغ در این مقطع از زمان، بسیار حساس و وظیفه مبلغان بسیار سنگین و خطیر است. زیرا شرط اول رساندن پیام اسلام آن است که پیام رساننده خودش پیام را درست درک کرده باشد.

لطفاً در این که مبلغ اسلامی از چه شرایط و ویژگیهایی باید برخوردار باشد و به ویژه در این زمان به چه ابزاری باید مسلح شود، توضیحاتی بفرمایید.

■ اولین شرط مبلغ این است که به آنچه می‌گوید ایمان داشته باشد. ما بسیاری از پیام‌رسانها را داریم که به اصل پیام خود ایمان ندارند و لذا در رساندن پیام کوتاهی می‌کنند و نمی‌توانند آن را درست و صحیح تشریح کنند و یا اگر ابهامی در پیام باشد برطرف نمایند. چون به محتوای پیام ایمان ندارند. شرط دوم این است که: علاوه بر ایمان، نسبت به پیام شناخت داشته باشد. یعنی به تمام ابعاد، جوانب، جزئیات، خصوصیات و آنچه که مربوط به پیام است احاطه کامل داشته باشد و برای هر ابهامی جواب داشته باشد و اساساً یک مبلغ باید در راستای پیام مورد نظر تعلیم داده شود و حتی مجالس مناظره تشکیل و گروهی را در مقابل گروه دیگر، به عنوان مخالف قرار بدهند تا مبلغ ورزیدگی کافی پیدا کند. لذا هرگونه اقدامی که در تبلیغ انجام می‌شود و اینکه چه کسی را کجا بفرستند، باید یک سری آزمایشها انجام گیرد تا مبلغ به رخنه‌هایی که ممکن است توسط دشمنان صورت گیرد آگاهی کامل داشته باشد. شرط سوم، دانستن زبان آن ملت یا گروهی است که می‌خواهیم برای آنها پیام بفرستیم. و باید طرز تفکر ملت‌های مختلف را بدانیم تا بتوانیم پیام خود را به گوش آنها برسانیم، زیرا مردم کشورهای مختلف دارای طرز تفکرهای متفاوتی هستند که ما باید نسبت به آداب و رسوم و زبان و اندیشه آنها آگاهی

ویژگیهای تبلیغ و مبلغ

در گفتگو با حضرت آیت الله محمد هادی معرفت • گفتگو از رضا حمیدی

زمینه‌های تبلیغاتی نوعی وسیله هستند برای رساندن پیام دین و آگاهی دادن به مردم و کسانی که در ماه محرم برای تبلیغ فرستاده می‌شوند، نباید به عنوان یک تاریخ‌نویس، سرگذشت حرکت امام حسین (ع) را که مثلا از کجا آمده، به کجا می‌رود؟ یا چه ساعتی خیمه زد و کی شهید شد را برای مردم تعریف کنند، بلکه باید مردم را از هدف امام حسین (ع) آگاه کنند. امام حسین (ع) برای تمام حرکات و فعالیت‌های خود هدف داشت. یعنی حرکت امام حسین (ع) یک حرکتی بود که به خاطر هدفی انجام می‌گرفت و لذا مبلغ باید مردم را متوجه آن اهداف عالی گرداند. نه اینکه مانند یک تاریخ‌نویس به سرگذشت زندگی ایشان بپردازد.

کامل داشته باشیم. یک مبلغ باید بداند که طرز تفکر یک آمریکایی با یک فرانسوی کاملا متفاوت است و ما باید در بالا بردن سطح علمی و عمق بینش افرادی که برای رساندن پیام به خارج از کشور انتخاب می‌شوند کوشا باشیم. مثلا باید این نکته در نظر گرفته شود گروهی که به یک روستای آفریقایی فرستاده می‌شود. فرق دارد با گروهی که برای تبلیغ در میان گروه دانشجویان فرانسه فرستاده می‌شوند. زیرا شرایط در کشورهای مختلف با هم متفاوت است. پس انتخاب افراد باید متناسب با مناطقی باشد که بدانجام اعزام می‌شوند. و مقصود من از شناخت زبان همین است و باید توجه داشته باشیم که اگر هویت کسی، ساختار و شخصیت کسی علمی است، زبانش نیز علمی است و اگر هویت و شخصیت کسی در سطح پایین است، زبان او نیز در سطح پایین می‌باشد و لذا «انا معاشر الانبیاء امرنا ان نكلم الناس علی قدر العقولهم». یعنی ما پیامبران، که می‌خواهیم پیام الهی را به مردم برسانیم، دستور داریم که به همان اندازه سنش گروهها با آنها سخن بگوییم. زیرا بینش مخاطب تعیین کننده نحوه سخن یک متکلم است. لذا سخنران نمی‌تواند هر سخنی را بگوید.

«و ما ارسلنا من رسول الا بلسان قومه» (ما هر پیامبری را که فرستاده‌ایم به گونه‌ای فرستاده‌ایم که طبق زبان قومش بتواند با آنها سخن بگوید). لذا شناختن زبان که تعیین کننده هویت افراد و گروهها است بر مبلغ واجب است.

توجه به پیشرفت و گسترش وسایل تبلیغی و شیوه‌های مختلفی که از آن استفاده می‌شود، آیا تبلیغ سنتی حوزه را در ابلاغ معارف و ارزشهای والای اسلامی به نسل امروز کافی می‌دانید؟ اگر نه، چه نواقصی دارد که باید رفع شود؟

■ مبارزه تبلیغاتی مانند مبارزه نظامی است. امروز که دنیا بر علیه ما بسیج شده از تمام وسایل تبلیغی مانند رادیو، تلویزیون، کتاب، روزنامه و سمپارها استفاده می‌کند تا موقعیت اسلام و ایران را به خطر بیندازد. لذا همانطور که لازم است در میدان رزم از سلاحهای پیشرفته استفاده کنیم تا بتوانیم در مقابل دشمن مقاومت کنیم. در تبلیغ نیز باید از وسایل پیشرفته که جوابگوی دنیای امروز باشد استفاده نماییم تا بدینوسیله بتوانیم پیام تبلیغی خود را به گوش جهانیان برسانیم. آیه «واعذوا لهم مستطعتم من قوه» بیانگر این نکته است که از تمام وسایل تبلیغی که دشمن علیه ما بکار گرفته است، ما نیز مشابه او را انجام داده و در مقابل پیشرفته تبلیغاتی استفاده نماییم. زیرا وسایل تبلیغی سنتی در جهان امروز کاربرد چندانی ندارد.

راز موفقیت مبلغان دینی را در چه می‌بینید؟

■ راز موفقیت مبلغان دینی در این است که دانشمند باشند. آدم بی‌سواد نه تنها نمی‌تواند موثر باشد، بلکه بیشتر اشکالتراشی می‌کند و باعث سوءتفاهم، مخصوصا از ناحیه دشمنان اسلام می‌گردد. پس لازم است مبلغان، باسواد و دارای دانش کافی باشند و به ابعاد مختلف مسایل اسلامی مثلا کتابهای شهید مطهری و همچنین ادبیات فارسی و عربی، فلسفه و تاریخ آشنایی کامل داشته باشند. لذا رمز اول موفقیت مبلغ، دانشمند بودن او است.

شرط دوم موفقیت مبلغ، اخلاص در عمل است و اینکه واقعا کار را به خاطر خدا انجام دهد و حمایت از شریعت و مستضعفان در مقابل مستکبران را در نظر داشته باشد.

در زمینه‌های تبلیغاتی مانند محرم، صفر، رمضان، اعیاد، نماز جمعه و جماعت چه برنامه‌هایی دارید؟

■ مسئله ماه مبارک رمضان و محرم و اعیاد و تمامی

تبلیغ
نمایه